

Die Edele Orgelpipe

Stichting "De Vrienden van Joseph Berden"

Het orgel
van
St. Jozef

Oostende

ORGELWANDELING - ZONDAG 23 MEI 1999

Ere-leden :

Z.E.H. Pastoor-deken Aymar Michiels
Mr. Dirk Devos

Effectieve leden :

Mr. Chris Dubois

Steunende leden :

Mr. Honore Boydens - Heemkundige Kring De Plate - Mw. Yvonne
Vanden Weghe - Mr. Paul Zonnekeine

Gewone leden :

De Heer Jean Vandecasteele, Burgemeester
Mw. Elisabeth Berden - Mw. Edith Deguchtenaere - Mr. Alain Delanghe -
Mw. Hedwige Dooms - Mr. André Hubrechtsen - Mr. Leon Kerremans,
Président de l' Union Walonne des Organistes - Onderneming B & C Nuytten -
Mr. Raymond Pyson - Mr. Marcel Verhaeghe - Mw. Anne-Marie Viane

De vereniging *Die Edele Orghelpe - De Vrienden van Joseph Berden*
reken voor 1999 op uw steun voor het verder zetten en het
bereiken van haar doelstellingen :

Gewoon lid	500,-F	Steunend lid	1.000,-F
Effectief lid	1.500,-F	ERE-lid vanaf	2.000,-F

door storting of overschrijving op rekening

A.S.L.K. 035 - 2329642 - 34

Verantwoordelijke Uitgever : Berden, Jean - François, Velodroomstraat 4 B 8400 Oostende .

Foto bij de omslag : binnenzicht van het positief gebouwd in 1937 door de
Firma Jules Anneessens - Tanghe uit Menen. (St. Jozef Oostende)
Toestand in 1998. (Foto Berden, Jean - François)

Voorwoord

De leden, maar wellicht ook de
niet leden van de vereniging
" Die Edele Orghelpe - de
Vrienden van Joseph Berden "
zullen zich sinds het huldecon-
cert van december 1997 met
reden afgevraagd hebben wat
er van de vereniging is geworden.

Inderdaad heb ikzelf vastgesteld dat alles veel vlugger is gezegd
dan gedaan en... dat mijn voltijdse commerciële betrekking niet
verenigbaar is met het dagelijks beheer van een vereniging die
intern, organisatorisch moet worden gestructureerd en extern aan
haar leden de nodige uitstraling van haar dynamisme moet geven...
voor zover deze nog bestaat. Maar smeulend vuur brandt
ook en plots komt dan de nodige zuurstof die zorgt voor de opflak-
kering. Wij hebben inmiddels niet stil gestaan en heel wat buiten-
de-uren-energie gestopt in vier onderwerpen :

1. De opmaak van het viertalig 48 pagina's tellend cd-boekje.
2. De verdediging tot het behoud van het waardevol orgel van
de St. Jozefskerk die op een gegeven ogenblik ten dode leek
opgeschreven.
3. De samenwerking met Radio 3 - Orgelmagazine van Peter Van
Bouwel ter voorbereiding van de 4 uitzendingen van deze mei-
maand en met als onderwerp : Een Oostends Orgeltriumfiraat.
4. De studie van het dossier van het orgel van St. Jozef dat ons
door de orgelbouwfirma P.A.J. Andriessen uit Menen ter be-
schikking werd gesteld .

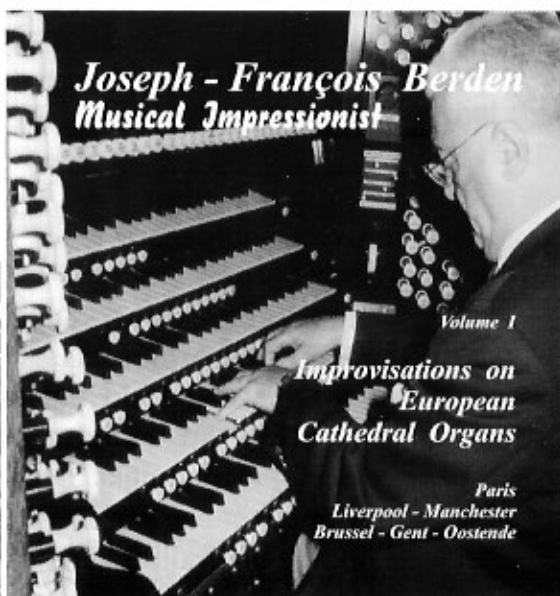
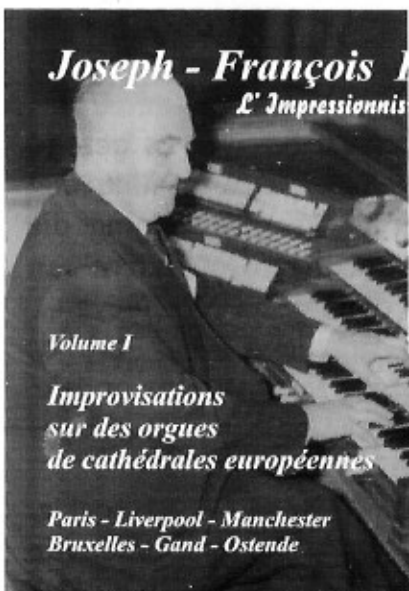
Verzekerd van uw begrip wens ik U met deze bijdrage veel leesgenot

Berden, Jean-François
Voorzitter

Hoe ver staan wij met de CD

" Joseph - François Berden : Musical Impressionist ?

Het boekje telt 48 pagina's, waarvan 12 pagina's per taal. (Nederlands - Français - English - Deutsch.) Elke versie omvat een curriculum vitae van Joseph Berden, een bondige omschrijving van de orgels en een om-

schrijving van de improvisatie. Het geheel is rijkelijk geïllustreerd.

François Berden
(1916 - 1987)
Musical Impressionist

Improvisations Live in Concert 67:28

Gent : St. Baafskathedraal : " Pelagos " Symphony	
1. Introduction	(04:23)
2. Evocation	(02:37)
3. Dialogue	(02:28)
4. Final	(07:50)
5. Prière	(17:18) (05:19)
Paris : Notre - Dame	
6. Capriccio Belgica	(05:46)
7. Apocalypse	(05:38)
Manchester : Cathedral	
8. Happy Birthday	(07:26)
Liverpool : Anglican Cathedral	
9. Tribute to my Teachers	(07:22)
10. Rule Britannia	(04:12)
Brussels : Notre-Dame de Laeken	
11. Les Tombeaux Royaux	(08:57)
Oostende : Koninklijke kerk St. Jozef	
12. Passacaglia	(05:30)
© Die Erbe Orgelpapier : Velodroomstraat, 11 B 8400 Oostende	

Het orgel
van
St. Jozef

Oostende

BERDEN, Jean - François
1999

Jean-Pierre Felix, organoloog, zorgde voor de vertaling naar het Frans. De heer B. Scott uit Cullompton (GB) deed dit naar het Engels en Mw. Ulrike Glos naar het Duits. Wij danken alvast deze mensen voor hun belangloze medewerking. Het branden van de master-cd, prepress, zetwerk, selecties en montage is het werk van Berden, Jean - François.

Woord vooraf

In het begin van deze eeuw is Oostende uitgegroeid van vissersdorp tot "Koningin der Badsteden". Eigenlijk een verkeersknooppunt op Europese schaal van en voor al wie op doorreis is van en naar Engeland. Een exploitatie van toerisme waarbij toen reeds aan marketing werd gedaan - zonder dat men dat woord reeds in de mond had - bewijst dat de Oostendenaars van aanpakken weten. Het Kursaal dat meesterlijk wordt gerund beschikt over een volwaardige concertstudio met inbegrip van een drie-manualig orgel gebouwd door Charles Anneessens en in 1888 ingespeeld door August Wiegand. Eigenlijk toen reeds een voorloper van het grote Delmotte-orgel van Studio 4 van het N.I.R. (Nationaal Instituut voor Radio-omroep) dat pas op de vooravond van de Tweede Wereldoorlog in 1940 zal worden ingespeeld.

Op dat ogenblik is er te Oostende "Een Gat in de Orgelmarkt". Het orgel van de St. Petrus & Pauluskerk gebouwd in 1887 is in 1896 in de vlammen opgegaan. De St. Jozefskerk staat in de stellingen. Er is dus geen groot instrument voorhanden voor profane orgelmuziek. Het huis "Emile Kerkhoff" uit Brussel pikt hierop in en doet op 28 september 1900 een voorstel aan "Monsieur le Révérend Curé..." van de St. Jozefskerk.

Emile Kerkhoff

Het basisvoorstel dat door Emile Kerkhoff aan pastoor Verhaeghe wordt gedaan betreft een orgel met twee manualen en voetklavier. Vermoedelijk heeft hij de dispositie van het instrument dat hij voor de St. Gertrudekerk te Antwerpen heeft gebouwd overgenomen. De kapelmeester van de O.L.V. kathedraal te Antwerpen, de heer Wambach, vindt dit orgel met 34 registers even krachtig als het Schyven-orgel van de kathedraal dat 92 registers telt. Het orgel van St. Jozef zou 17.000 F kosten. Hij laat nog een achterpoortje open met een voorstel voor een drie-manuaalorgel voor 25.500 F of 31.500 F, al naargelang de te gebruiken materialen. Deze prijs ligt de Kerkfabriek evenwel te hoog.

De uiteindelijke samenstelling wordt als volgt :

"Grand orgue" : Montre 16, Bourdon 16, Montre 8, Diapason 8, Flûte harmonique 8, Bourdon 8, Viola de Gamba 8, Prestant 4, Flûte octaviante 4, Doublet-

te 2, Fourniture 3R, Cornet 5R, Bombarde 16, Trompette 8, Clairon 4, Clarinette 8.

Récit expressif : Bourdon 16, Flûte 8, Bourdon 8, Salicional 8, Voix céleste, Eoline 8, Prestant 4, Quinte 2 2/3, Octavin 2, Trompette harmonique 8, Basson hautbois 8, Voix humaine 8.

Pédale séparée : Flûte ouverte 16, Soubasse 16, Quint ouverte 12, Flûte 8, Bourdon 8, Flûte 4, Bombarde 16, Trompette 8, Clairon 4

Op het pedaal is Trompet 8 afgeleid van Bombarde 16 en Clairon 4 afgeleid van Trompet 8.

Koppels : GO/P - R/P - R/GO

Tremblant - Effet d'orage, Crescendo général - vier vrije combinaties.

Het orgel zal afgewerkt zijn voor de 1e Juli 1901.

De voormalige speeltafel van het orgel van St. Jozef gebouwd door E. Kerkhoff in 1900. Een identiek exemplaar bevindt zich in de O.L.V.-kerk te Alsemberg.

Op 3 maart 1901 schrijft Kerkhoff " ... Quand à l'orgue, je crois que vous en serez pleinement satisfait. Vous aurez un des instruments les plus complets du pays et je crois que ce sera une excellente recommandation pour moi. "

Het orgel is in twee neo-gotische kasten ingebouwd. De ene omvat de registers van het Groot-orgel, de andere deze van het Reciet en het Pedaal.

Volgens de verzamelde archieven heeft, na de dood van Jean - Emile Kerkhoff in 1921, Jean - Joseph Petit reeds contacten met de orgelbouwer Jules Anneesens-Tanghe uit Menen voor herstellingen aan het orgel van St. Jozef. Blijkbaar gaat volgens de geschriften de interesse verder dan dit instrument en tikt Petit Anneesens waar en wanneer moet tussenbeide gekomen worden voor de bouw van orgels. Als wederdienst treedt Petit dan op voor orgelinspeling- en belangrijke huwelijksmissen. In een brief van 28 januari 1923 dankt Petit zelfs zijn " Waarde Heer en vriend Jules " voor " de som die ge mij aanbiedt ". De laatste stemming die door Emile - Henri Kerkhoff wordt uitgevoerd is op

L. Kerkhoff

Jean - Joseph Petit

De eerste organist die wordt aangesteld is Jean - Joseph Petit. Hij speelde het romantisch orgel, dat heel veel gelijkenis vertoont met César Franck's orgel in de St. Clothilde te Parijs, in op 22 augustus 1901 met een programma waarvan detail hiernaast afgebeeld.

Jean - Emile Kerkhoff overlijdt in 1921. De " Manufacture d'orgues " wordt verder gezet door zijn zoon Emile - Henri. Zoon Kerkhoff bleek niet dezelfde bezieling voor het vak te koesteren dan zijn vader en, alhoewel vakkundig zeer bekwaam, ging, mede door zijn gebrek aan commercieel en organisatorisch inzicht, de zaak bergaf.

Programma Inspeling van het orgel op 22/8/1901

Eglise Saint Joseph à Ostende

Vendredi 22 Août 1901 à 3 heures

Inauguration des nouvelles orgues

PROGRAMME

M. Vilain prix d'excellence du Conservatoire de Bruxelles,
Organiste des SS. Pierre et Paul à Ostende et du Ruronal

1. Sonate en ré mineur	Mendelssohn.
a) Ave Maria sur un prélude de Bach	Gounod
2. b) Pastorale	Lefebvre-Wély
3. Symphonie en sol mineur	Widor
a) Invocation	Wagner
4. b) Variations sur un chant d'église	...

M. Seure organiste des SS. Jean et Nicolas à Bruxelles

5. Marche funèbre et Chant trépassé	Gustman.
6. Andante	Lebeau.
a) Carillon	Martini.
7. b) Ave-Maria	Marschner.
8. Toccata de la 9 ^{me} Symphonie	Widor.

M. Petit Lauréat de l'Ecole de musique religieuse de Malines, Organiste titulaire

9. Sonate en sol mineur	Tinel.
10. Pâques fleuries	Adolf.
11. Christmas Musette	Id.
12. Grand Chœur	Reuchsel.

M. Jadin premier prix avec grande distinction du Conservatoire de Bruxelles,
organiste de Sainte Waudru à Mons

13. Suite Gothique	Choral
Ménest
Prière	Boellmann.
14. Toccata		J. S. Bach.
15. Concerto	Allegro
Larghetto
Finale	Baendel.
16. Thème varié		L. Thiele.

Orgues des ateliers de M. Kerkhoff à Bruxelles.

VINS ET SPIRITUEUX

IMPORTATION DIRECTE
WISK EXPORTATION WISK

JEAN-JOS. PETIT

50, RUE EUPH. BEERNAERT, 50
OSTENDE

TÉL. 550
CH. POSTAL 33878

ANNEXE.....

Joseph - François BERDEN

In 1928 wordt Joseph - François Berden op 12-jarige leeftijd aangesteld als organist ter vervanging van Jean - Joseph Petit. Sinds zijn zes jaar had hij trouwens al muziekonderricht gekregen van zijn grootvader Alphonse Verschelde, organist-zanger van de Capucijnenkerk en tweede organist naast Léandre Vilain aan de hoofdkerk St. Petrus & Paulus te Oostende. Het is ook de periode dat Berden zijn muzikale studies aan het Lemmensinstituut te Mechelen gaat aanvatten. Zijn leraar piano aan het Oostends muziekconservatorium te Oostende, Maxime Vaneste, treedt hier vaak als vervanger op. De Eerste Wereldoorlog had veel schade toegebracht aan het orgel van St. Jozef toen daar door de bezetter de klokken werden weggehaald. Ook de ambities van Berden voor een drie-manuaalsorgel in plaats van een twee-manuaalsorgel zijn des te groter, temeer daar het Lemmensinstituut over een vier-manuaalsorgel met elektrische tractuur beschikt, gebouwd door de toen toonaangevende firma KLAÏS uit Bonn. Berden verstaat het klankidoom van Kerkhoff, met Cavaillé-Coll's invloed, te combineren met de aanspraakvaardigheid van een geëlectrificeerde tractuur. Dit zal zijn weerga vinden in de ombouw van het instrument door Jules Anneessens - Tanghe in 1936. Nadat hij in 1930 door Pastoor Demeester is benoemd, geeft Berden in 1931 op 15 jarige leeftijd instructies aan Jules Anneessens voor herstelling en onderhoud aan het orgel.

5 Juli 1927. Op 23 Juni van hetzelfde jaar meldt Pastoor Demeester : *Dat het onnodig is te komen stemmen, daar het werk reeds is uitgevoerd* ". Kerkhoff is sindsdien niet meer opgetreden. Hij overlijdt in 1956 op 22 december. Het was ook Petit die in 1922 instond voor een grondige revisie van het orgel met vernieuwing van de tremolo van het reciet en in 1924 voor de electrificatie van de windvoorziening. Voor wat Jean - Joseph Petit betreft, die eveneens te Oostende een wijnhandel runde, aandelen had in allerhande, neemt hij in 1928 eervol ontslag als : *1er. Organiste à St. Joseph* ".

Jules Anneessens - Tanghe

Sinds de dood van Jean - Emile Kerkhoff krijgt het huis Jules Anneessens - Tanghe steeds meer vaste voet in de St. Jozefskerk. In 1924 verbinden zij zich " ... Een geruchtloze ventilateur te plaatsen... ". Voor de Kerkfabriek tekent : Louis Coppens, voorzitter - Van Iseghem, secretaris - Staessens, trésorier en Dujardin, pastoor. Na in 1929 als vervanger van Jean Petit te zijn tussengekomen wordt deze taak van Maxime Vanneste aan Joseph Berden overgedragen. Berden lijkt niet bij de pakken te blijven zitten want de eerste voorstellen voor de verbouwing van het orgel dateren reeds uit 1930.

Eerste voorstel (21/3/1930) van Jules Anneessens - Tanghe.

Grand Orgue : Montre 16, Montre 8, Bourdon 16, Bourdon 8, Flûte harm. 8, Viola 8, Prestant 4, Flûte 4, Doublette 2, Quinte 5 1/3, Plein jeu 5R, Cornet 5R, Trompette 8, Clairon 4

Récit : Quintaton 16, Flûte orchestre 8, Cor de nuit 8, Diapason 8, Salicional 8, Voix céleste 8, Flûte écho 4, Quinte 2 2/3, Tierce 1 3/5, Fourniture 4R, Basson 16, Trompette harm. 8, Basson-Hautbois 8, Voix humaine 8

Positif : Principal 8, Bourdon harm. 8, Dulciana 8, Flûte traversière 4, Nazard 2 2/3, Cymbale 2R, Cromorne 8

Pédale : Contrebasse 16, Soubasse 16, Flûte 8, Basse 8, Violoncelle 8, Flûte 4, Quinte 10 2/3, Bombarde 16

Op 2 januari 1935 komt een **tweede voorstel** binnen waarbij de samenstelling van het positief is gewijzigd :

Positif : Principal 8, Flûte Orchestre 8, Dolce 8, Unda Maris 8, Flûte écho 4, Quinte 2 2/3, Carillon 3R, Clarinette 8 (oud- komt van GO 8).

"... gansch het tegenwoordig pneumatisch stelsel van gansch het orgel zal verdwijnen en vervangen worden door een electieksch stelsel. Ook de speelkas wordt vervangen door een nieuwe, electrieksch stelsel en bestaande uit drie klavieren en voetklavier ..."

De samenstelling van het positief lijkt een moeilijke bevalling. Het ene voorstel volgt het ander op. Het voorstel van 4 november 1935 luidt als volgt :

Positif : Bourdon 16, Principal 8, Flûte orchestre 8, Dolce 8, Unda Maris 8, Flûte écho 4, Quinte 2 2/3, Fourniture (oud), Clarinette 8 (oud)

Inmiddels is Jules Anneessens ook bezorgd voor de snelheid van de aanspraak. Tot zijn leverancier van orgelbouwonderdelen schrijft hij op 19 november 1935

het volgende: "... L'attaque actuel est excessivement rapide et tout à fait instantané. Là l'organiste (Joseph Berden 19 jaar oud) est très capable et il exige que le système doit rester...". Ditzelfde herhaald hij in zijn schrijven van 7 januari 1936

Van Anneessens uit volgen geen voorstellen meer. Uit het hiernaast afgebeeld schrijven van Berden aan Anneessens kan men afleiden dat hij zelf een dispositie (plan) voorlegt, goedgekeurd door Prof. F. Peeters.

Op 5 maart 1935 bevestigt pastoor Demeester dit plan aan Anneessens en verwijst voor verdere inlichtingen naar Berden. Dit plan zal uitgevoerd worden in zijn geheel en bevindt zich heden nog zo in zijn ongewijzigde toestand van 1937.

.. Dat na goedkeuring door alle betrokkenen er geen wijzigingen meer mochten plaatsvinden wordt bevestigd in een brief van Anneessens waarin hij op 18 mei 1936 het volgen de schrijft: " L'organiste est un bon

type mais excessivement difficile et refusera catégoriquement le tout si ce n'est pas conforme à ce qu'il désire... ". De uiteindelijk samenstelling wordt als volgt:

Groot Orgel: Montre 16, Montre 8, Diapason 8, Bourdon 8, Harmonic Fluit 8, Viola di Gamba 8, Fluit 4, Prestant 4, Octaaf 2, Fournituur, Cymbel, Cornet, Bombarde 16, Trompette 8, Klaroen 4.

Positief: Bourdon 16, Zingend Principaal 8, Orkestfluit 8, Zweigel 4, Gemshoorn 4, Larigot 1 1/3, Mixtuur, Progressio 3 - 5, Clarinette 8, Tremolo. Het geheel in een zwelkast.

Réciet: Bourdon 16, Fluit 8, Bourdon 8, Vox celestis 8, Aeoline 8, Fluit 4, Mixtuur, Kwint, Octaaf 2, Hobo 8, Trompet 8, Vox humana 8, Tremolo. Het geheel in een zwelkast.

Pedaal: Open Fluit 16, Subbas 16, Kwint 12, Bourdon 8, Fluit 4, Fluit 2, Bombarde 16, Trompet 8, Klaroen 4.

De speeltafel wordt voorzien van de nodige manuaal- en pedaalkoppelingen

Gedonele 23 Feb.
1936.

Mijnheer

Mag ik U vriendelijk vragen, uw goed oordeel over het plan in te zien, en indien ik iets verander heb, of indien ik iets moet veranderen mij op de hoogte te stellen hiervan.

Ik denk wel dat U eruit kunt zien, en dat wij daaraan gaande met mijn eillen meeden is - dehooren

Deus is een schitterend plan en is goed gekend van den Heer Prof. F. Peeters, en is ook mij welbekend, en hoop ik dat zij het op een openbare manier zullen bespreken met de goede bedoeling.

Joseph Berden
Vrijwilliger

alsmede van octaafkoppelingen +4 en +16 en een crescendo generaal. De winddruk wordt 145 mm/wk in de magazijnbalg, 136 mm/wk voor het Groot Orgel, 130 mm/wk voor het Positief en 129 mm/wk voor het Réciet. Op 8 november '36, wanneer Anneessens aan de bouw van het orgel in zijn werkplaatsen bezig is stuurt pastoor Demeester van St. Jozef hem een merkwaardige brief:

Heer en vriend,

Ik geloof dat ge werkelijk aan mijn orgel bezig zijt... maar ik vind het van uwwege ongeraadzaam, mijn orgelist, een eerste Exellentieprijis van Mechelen, zonder wiens bekwaamheid ik nooit dat werk zou aangegaan hebben, heel en al in de onwetendheid te laten. Hij zond U voor maanden een heele verhandeling met gepaste tekeningen van het orgel en zelfs niet één woord van ontvangst is hem geworden... ... Me dunkt dat ge handiger zoudt kunnen te werken gaan.

A. Demeester

Vermoedelijk zal het feit dat Berden ZIJN plan had voorgesteld (zijn wil had doorgedrukt) hiermede aan de basis liggen. Toch ontvangt Berden geen week later een vraag voor afspraak van Anneessens. In het parochieblad van St. Jozef - 9e. Jaargang nr. 47 - zaterdag 21/11/1936 verschijnt de foto van de nieuwe speeltafel op de voorpagina. De ondertiteling luidt als volgt: " Zicht van het nieuw speeltuig met drie klavieren voor het herstelde Orgel. "

De 21 jarige Berden op de dag van de inspelings van het nieuwe orgel. 4. 4. 1937

Het programma van de inspelings op Zondag 4 April 1937 was als volgt samengesteld:

Orde der Plechtigheid - om 4 uur Plechtig Lof. Aan het orgel Mr. Jos. Berden.

Introduction und Passacaglia....Max Reges. - Koer: O Jesu mi.... F. Verhelst. - Aria....J.S. Bach. - Ave Maria.... J. Faure. - Variante op het Panschied. Koer: Filii et Filiae. - Koer: Tantum Ergo....J.H. Mathias.

Daarna: ORGELCONCERT

Mr. Jos. Berden: Finaal en Allegro vivace 1e Symphonie.... L. Vierne

Mr. Liandre Velaïn: Choral varié in re klein.... F. Mendelssohn. - Pastorale....Alex Guilmant. Toccata en Fuga in re klein....J.S. Bach. - Variations in mi....Fr. S. Haendel. - Stukken in wisselenden trant....Xxxx.

Sertie door Mr. Jos. Berden: Allegro 1e Symphonie.... Ch. M. Widor.

Maar op 15 januari 1937 schreef pastoor Demeester aan Anneessens: "Ge weet hoe mijn orgelist fier is op zijn orgel. 'T Geen hem bovenal aanstaat is de onmiddelykheid van de aanspraak, bij het minste tikken aan het klavier. Ik weet zeer wel dat uwe kunst aan zijn begeerte zal beantwoorden. Maar hij wil zeker spelen, en vraagt of hij Mr. Petit (die ge kent) mag bijroepen als een soort expert om de hoedanigheid van het oud instrument vast te stellen, vooraleer de delen die moeten vernieuwd worden af te breken..." Deze houding van Berden tegenover Petit bewijst zijn doorzicht het niet beter te willen weten dan iemand die nauwer bij de bouw van het orgel van Kerkhoff in 1901 betrokken was.

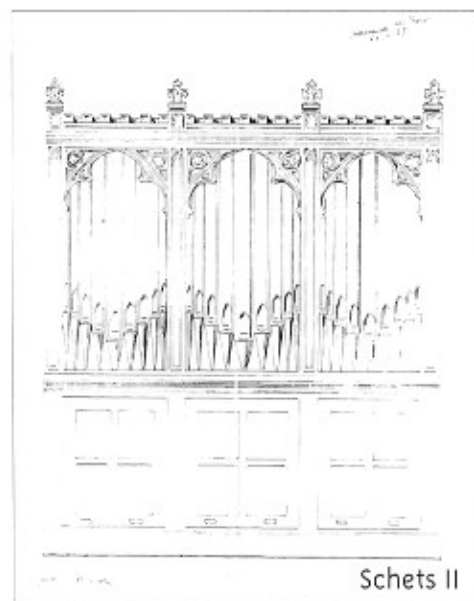
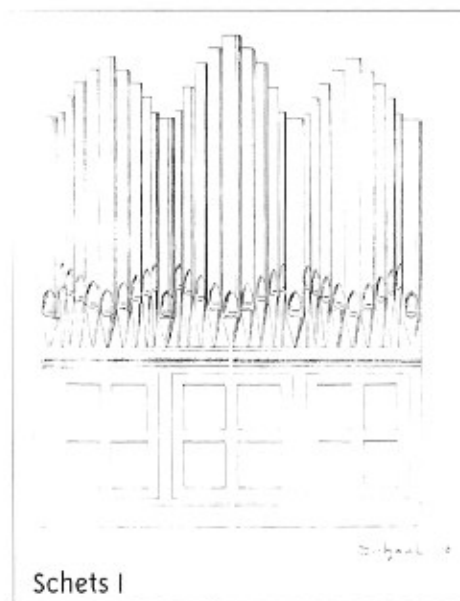
Het positief dat achteraf werd bijgeplaatst bleek voor velen een doorn in het oog. Inderdaad, is deze "Naakte" zwelkast niet zo esthetisch. Dergelijke kast wordt normaliter in een orgelkast gebouwd. Deze doos werd en wordt dan in de Oostendse volksmond "De bak van Berden" genoemd. Maar... wat niet is geweten, is dat er plannen waren gemaakt voor deze orgelkast en dat deze plannen om budgetaire redenen nooit werden uitgevoerd. "Die Edele Orghelpupe heeft deze plannen van onder het stof gehaald en heeft terecht met enige fierheid na meer dan zestig jaar de eer deze op p. 15 aan U voor te stellen.

Schets I omvat een orgelfront met pijpopstelling in pyramidevorm. Schets II omvat een orgelfront in een iets meer afgewerkte orgelkast in neogotische stijl en goed samengaand met de reeds bestaande orgelkasten van Kerkhoff.

Het is goed mogelijk dat Berden niet honderd procent achter het plaatsen van een frontpijpwerk op het Positief stond. Inderdaad was zijn ideaal steeds een zo direct mogelijke klankuitstraling van het pijpwerk in de kerk, zonder dat dit deze muur van frontpijpwerk moest doorboren.

Nu het orgel heden opnieuw aan grondige restauratie toe is, wordt een

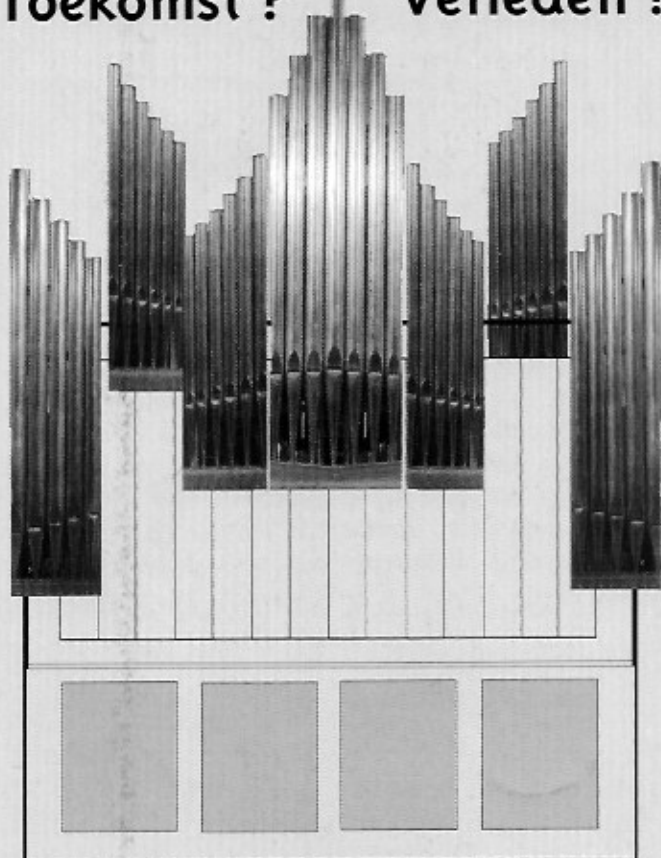
derde schets van Die Edele Orghelpupe, die zeker qua klankuitstraling aan de wens van Berden zou hebben voldaan, toegevoegd. (zie p. 16)

De ombouw van 1937 heeft gelukkig niet geleden en de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog overleefd. In het archief van Andriessen, die na de dood van Paul Anneessens, zoon van Jules, de firma heeft overgenomen, dateren de documenten van laatste onderhoudswerkzaamheden van 1948; alhoewel Paul en Joseph samen de plannen, die door het Oostends Stadsbestuur waren goedgekeurd voor de bouw van een nieuw orgel in het Oostends Casino, in 1954 nog hadden opgemaakt. Achteraf heeft "La Manufacture d'Orgues Maurice Delmotte" in 1977, naast de gebruikelijke onderhoudswerken, het orgel van nieuwe ventielen voorzien. Sinds het ontslag van Berden in 1981 geraakt dit symphonisch instrument in staat van verval en is het hoogdringend aan een grondige restauratie toe. Toen in 1997 een advies werd ingediend tot het slopen van dit waardevol instrument, reageerde in samenwerking van een schare Oostendse- en niet Oostendse organisten samen met onze vereniging Die Edele Orghelpupe, en wist zodoende voor Oostende dit historisch patrimonium voor het nageslacht te bewaren. Nog steeds blijkt er geen overeenstemming met de lokatie van het Positief waar het door Jules Anneessens werd geplaatst. Een nieuw plan voor de opdeling hiervan in de orgelkasten van Kerkhoff is niet realistisch en zal ontegensprekelijk het klankspectrum van dit klavier in het bijzonder en van het orgel in het algemeen verminken. Misschien is de plaatsing van een orgelfront zoals voorzien op schets I of II, of zoals afgebeeld op p. 16, een waardevolle oplossing voor de toekomst van organistiek Oostende.

2022/2027

Toekomst ? Verleden ?

Schets III

Dank aan Z.E.H. Pastoor-Deken A. Michiels voor de vrijgeleide in de kerk.
Dank aan de Heer Geert Lambert, Schepen van Cultuur.
Dank aan Orgelbouw P.A.J. Andriessen (Menen) en M. Delmotte (Doornik)
voor de inzage in het archief. Dank aan Peter Van Bouwel, Radio 3, voor de
samenwerking. Dank aan Leon Kerremans, Voorzitter U.W.O. en Jean-Pierre
Felix, organoloog. Dank aan en met de steun van
alle leden van de vereniging Die Edele Orghelpupe.